

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS KOMMISSION

Bryssel den 24.2.2006
KOM(2006) 62 slutlig

**MEDDELANDE FRÅN KOMMISSIONEN TILL RÅDET,
EUROPAPARLAMENTET, EUROPEISKA EKONOMISKA OCH SOCIALA
KOMMITTÉN SAMT REGIONKOMMITTÉN**

Gemensam rapport om social trygghet och social integration 2006

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1.	Inledning	3
2.	Övergripande politiska frågor inom social trygghet och social integration.....	4
a)	Främja social sammanhållning och lika möjligheter för alla genom tillräckliga, tillgängliga, ekonomiskt stabila, anpassningsbara och verkningsfulla sociala trygghetssystem och politiska riktlinjer för social integration.....	4
b)	Nära samverka med Lissabonmålen att skapa större ekonomisk tillväxt och fler och bättre arbetstillfällen och med EU:s strategi för hållbar utveckling.	5
c)	Stärka styrelseformerna och öppenheten samt uppmuntra de berörda parterna att delta i utformningen, genomförandet och övervakningen av politiken.	7
3.	Centrala frågor för de olika arbetsområdena inom den öppna samordningsmetoden..	7
3.1.	Bekämpa fattigdom och utestängning: fortsatt arbete men brister vad gäller genomförandet.....	7
3.2.	Tillräckliga och stabila pensioner: reformarbetet fortsätter	8
3.3.	Vård och omsorg: de första stegen understryker vikten av frågorna på detta område.	9

**MEDDELANDE FRÅN KOMMISSIONEN TILL RÅDET,
EUROPAPARLAMENTET, EUROPEISKA EKONOMISKA OCH SOCIALA
KOMMITTÉN SAMT REGIONKOMMITTÉN**

Gemensam rapport om social trygghet och social integration 2006

1. INLEDNING

EU:s politik för social trygghet och social integration står inför stora utmaningar. Global konkurrens, ny teknik och en åldrande befolkning kommer att prägla politiken på lång sikt, medan man på kort sikt måste komma tillrätta med svag tillväxt, hög arbetslöshet och den bristande jämlikhet som fortfarande finns. Vid ett informellt toppmöte på Hampton Court i oktober diskuterade stats- och regeringscheferna hur EU:s sociala system med tanke på dessa utmaningar ska kunna förbli stabila och samtidigt bidra till att lösa problemen. I kommissionens bidrag, som fick ett starkt stöd i ordförandeskapets slutsatser, står att vi behöver ”stärka instrument som EU:s integrerade riktlinjer för tillväxt och sysselsättning och förbättra deras samverkan med en effektivare samordning av det sociala skyddet på EU-nivå”.

Översynen av Lissabonstrategin våren 2005 innebar att arbetet enligt den öppna samordningsmetoden för social trygghet och social integration stod inför en dubbel utmaning. För det första konstaterades en klyfta mellan EU:s gemensamma mål och den politik som fastställts för att uppnå målen. För den öppna samordningsmetoden innebär detta att processen bör gå vidare från att lägga fast allmänna principer till att inrikta sig på effektiva åtgärder. För det andra efterlystes politiska insatser inriktade på att skapa högre tillväxt samt fler och bättre jobb, samtidigt som man åter betonar vikten av strategins sociala dimension. Således krävs en nära samverkan mellan å ena sidan den öppna samordningsmetoden för social trygghet och social integration, med dess fokus på hög social trygghet och stark social sammanhållning, och insatser för sysselsättning och tillväxt å den andra. Europeiska rådet uppmanade samtidigt EU och medlemsstaterna att inom strategin för social integration prioritera en förbättring av situationen för de mest sårbara ungdomarna och initiativ som förhindrar att elever misslyckas i skolan, som ett bidrag till den europeiska ungdomspakten.

Den här andra gemensamma rapporten om social trygghet och social integration är ett direkt svar på de utmaningar som diskuterats på Hampton Court och i samband med Lissabonstrategin, och bygger vidare på meddelandet från 2003: *Stärka Lissabonstrategins sociala dimension: rationalisera den öppna samordningen inom socialt skydd*¹. Den bygger på de planer och politiska uttalanden som medlemsstaterna gjort under 2005 inom de tre politikområdena social integration, pensioner samt vård och omsorg. Medlemsstaternas och de berörda parternas syn på värdet av den öppna samordningsmetoden har varit vägledande vid utarbetandet av rapporten. Den föregriper dessutom strukturen för utbyten inom den öppna samordningsmetoden enligt den framtida rationaliseringsprocessen².

¹ KOM(2003) 261.

² Se KOM(2005) 706.

2. ÖVERGRIPANDE POLITISKA FRÅGOR INOM SOCIAL TRYGGHET OCH SOCIAL INTEGRATION

I kommissionens meddelande om en ny ram för den öppna samordningsmetoden beskrivs i stora drag tre övergripande politiska utmaningar inom social trygghet och integration. I detta avsnitt utgår vi från den ramen för att ge en överblick över den politik och de reformstrategier som nu finns.

a) **Främja social sammanhållning och lika möjligheter för alla genom tillräckliga, tillgängliga, ekonomiskt stabila, anpassningsbara och verkningsfulla sociala trygghetssystem och politiska riktlinjer för social integration**

Medlemsstaterna måste uppfylla de centrala sociala målen på ett verkningsfullt och kostnadseffektivt sätt samtidigt som de anpassar sig till nya utmaningar och förutsättningar. Medlemsstaternas utgifter för social trygghet under 2003 uppgick sammanlagt till ungefär 28 % av BNP, en siffra som stigit efter att ha legat mycket stabilt de senaste åren.

Transfereringssystemen (andra än pensioner) står för 5 % av BNP. Reformen på detta område är huvudsakligen inriktad på att göra det mer lönsamt att börja arbeta. Arbetsrelaterade förmåner som kompletterar inkomsterna för dem som övergår till (lågavlönad) sysselsättning ökar, om än långsamt. Socialt bistånd är i större utsträckning nära kopplat till den lokala socialtjänsten och arbetsförmedlingen för att ge synergieffekter och bättre effektivitet. Betydande reformarbete har gjorts när det gäller systemen för ersättning till långtidssjuka och arbetsoförmögna, där många länder vill säkerställa att det inte är fråga om någon slags förtäckt förtidspension utan åtgärder som främjar återgång till arbetsmarknaden.

Utgifterna för pensioner, som i genomsnitt uppgick till 13 % av BNP i EU (2003), har garanterat att åldrandet inte längre innebär att man blir fattig eller beroende av ens barn. Detta har till största delen uppnåtts genom offentliga pensioner, och det kommer fortfarande vara det allmännas ansvar att se till att pensionsinkomsterna är tillräckliga. Den största utmaningen i vårt åldrande samhälle handlar om att höja den faktiska pensionsåldern. I de flesta medlemsstater genomförs reformer för att vända de senaste årtiondenas trend, då den faktiska pensionsåldern sjönk, samt för att klara av en längre förväntad livslängd i framtiden. Allmänna pensionssystem baserade på fördelningsprincipen väntas förbli den största inkomstkällan för pensionärer de kommande årtiondena, även om de privata pensionssystemen väntas öka i många men inte i alla medlemsstater. Solidaritetsprincipen är fortfarande viktig för våra pensionssystem genom att alla arbetstagare garanteras tillgång till en pension, en sorts garanterad minimiinkomst för äldre, ersättning för inkomstbortfall och slutligen att tid som tillbringats utanför arbetsmarknaden är pensionsgrundande (särskilt vård av barn eller gamla och perioder av arbetslöshet).

Inom vård och omsorg uppgick utgifterna för 2003 till i snitt 8 % av BNP. Medlemsstaterna fortsätter att arbeta för att alla ska ha tillgång till högkvalitativ vård samtidigt som de anpassar sina system till den växande efterfrågan, som beror på åldrande, patienters förväntningar och teknisk utveckling. Medlemsstaterna försöker uppnå större ändamålsenlighet och effektivitet genom omorganiseringar, prioriteringar och strukturer för incitament för vårdtagare och vårdgivare. Hälsofrämjande och sjukdomsförebyggande insatser väntas spela en allt större roll. Det blir allt vanligare med patientavgifter och egenavgifter och därför införs flera olika typer av avgiftslättnader för missgynnade grupper så att den bristande jämlikheten när det gäller hälsa inte förvärras genom bristande tillgång till vård.

Reformarbetet inom social trygghet går snabbt framåt. Som visas i den här översynen är reformer inte liktydiga med nedskärningar, och deras effekt på social sammanhållning bör nog övervakas. Resultat från de länder som har längst erfarenhet visar att bra aktivering, som innefattar integrerade och skraddarsydda insatser, kostar och inte kan vara någon snabblösning.

Ökad förekomst av system med inkomstprövad minimipension bör till exempel inte försvaga incitamenten för pensionssparande. Lågstanivåerna för socialbidrag ligger i de flesta medlemsstaterna redan under fattigdomsgränsen, och omfattningen av de villkor som gäller för förmånerna måste med tanke på den sociala integrationen nog övervakas. Bidragen är i allt större utsträckning kopplade till särskilda villkor, men det sker idag ingen systematisk kontroll av hur detta påverkar de mest marginaliserade grupperna. Tendensen mot decentralisering av ansvaret till regional eller lokal nivå innebär att social trygghet och sociala tjänster lättare kan integreras. Effekterna av det måste dock övervakas. Utvärderingen måste också samordnas över de olika politikområdena. Det har redan konstaterats att det blir allt vanligare med egenavgifter inom sjukvården samt att åtgärder för att minska avgifterna för grupper med lägre inkomst införts. I de senaste rapporterna om social integration ses de ökade kostnaderna för sjukvård och sjukvårdsförsäkringen som en allt allvarigare påfrestning för låginkomsttagarna.

b) Nära samverka med Lissabonmålen att skapa större ekonomisk tillväxt och fler och bättre arbetstillfällen och med EU:s strategi för hållbar utveckling.

Samverkan mellan den öppna samordningsmetoden och den reviderade Lissabonstrategin bör vara dubbel. Åtgärder för social trygghet och integration bör stödja tillväxt- och sysselsättningsmålen, och åtgärder för tillväxt och sysselsättning bör i sin tur stödja de sociala målen. Belgien, Finland och Ungern ger i sina nationella reformprogram tydliga exempel på den här dynamiska växelverkan genom att i sin Lissabonplanering inrikta sig på de sociala målen, och genom att slå fast att den ekonomiska och sysselsättningspolitiska planeringen på medellång sikt bör stödja socialpolitikens framtida hållbarhet och utveckling.

Social trygghet och sysselsättning

Vid en genomgång av arbetet på de tre politikområdena inom den öppna samordningsmetoden parallellt med de nationella reformprogrammen, framgår det att social trygghet kan spela en stor roll när det gäller att förbättra sysselsättningsresultaten. Kopplingen mellan den öppna samordningsmetoden och de nationella reformprogrammen är emellertid inte alltid tydlig.

I kampen mot social utestängning utgör förbättrade möjligheter till sysselsättning en central del i medlemsstaternas strategier, allra helst som övergången till arbete betonas starkare i de senaste reformerna. En aktiv arbetsmarknadspolitik och en översyn av skatte- och förmånssystemen genomförs eller planeras i de flesta medlemsstaterna. I de fall de ekonomiska resultaten och sysselsättningsresultaten varit goda och löner och förmåner varit relativt låga, som i de baltiska länderna, har sysselsättnings- och integrationspolitiken integrerats genom att man knutit höjda förmånsnivåer till höjda minimilöner som ett sätt att inte bara låta senare tids tillväxt komma fler till nytta utan också göra det mer lönsamt att arbeta.

Ett antal medlemsstater beskriver i sina nationella reformprogram den viktiga roll som invandringen väntas spela för en hållbar arbetsmarknad i framtiden. I reformprogrammen erkänns dock inte tydligt svårigheten med att integrera invandrare, som är en viktig fråga i de senaste nationella handlingsprogrammen.

Pensionsreformer påverkar sysselsättningen direkt genom att dels stärka incitamenten för att arbeta längre, dels begränsa ett förtida utträde från arbetsmarknaden. Genom en närmare koppling mellan avgifter och förmåner uppmuntras också aktivitet och redovisat arbete genom hela arbetslivet. Men det är inte bara pensionssystemens strukturer för incitament som avgör om en sådan metod blir en framgång. En central fråga för arbetsmarknadsreformer och framtida nationella reformprogram är att öppna arbetsmarknaden för äldre arbetstagare samt underlätta för dem att arbeta kvar längre, bl.a. genom effektivt utnyttjande av informationsteknik.

God hälso- och sjukvård bidrar till en både större och bättre arbetskraft och särskilt till äldre personers anställbarhet. Dessutom är vård- och omsorgssektorn en stor arbetsgivare och kommer att vara det i ännu högre grad i framtiden. Medlemsstaterna betonade i sina inledande politiska uttalanden den utmaning det innebär att säkerställa tillräckliga personalresurser för att kunna möta framtida behov på området. Hur systemen klarar av att tillhandahålla vård i framtiden, bl.a. genom att effektivt använda ny teknik, kommer i hög grad att påverka sysselsättningen. Balansen mellan informell vård (som sker inom familjen utanför arbetsmarknaden) och formell vård (genom sociala tjänster eller marknadsmekanismer) kommer att få stora konsekvenser för arbetskraftsutbudet, särskilt när det gäller antalet kvinnor. Hälsofrågor nämns allmänt som en viktig del i framtida strategier i flera av de nya medlemsstaterna, särskilt i Ungern.

Social trygghet och tillväxt

Det finns ett tydligt samband mellan social trygghet och tillväxt när det gäller pensioner. Ekonomiskt sunda offentliga pensioner och hållbara offentliga finanser förstärker varandra ömsesidigt, vilket i sin tur stödjer de ekonomiska resultaten på lång sikt. Man är överens om att en frisk befolkning – både befolkningen som helhet och de äldre i synnerhet – har stor betydelse för ekonomisk tillväxt. När det gäller integrationspolitiken är utestängningen av enskilda och grupper (t.ex. invandrare och etniska minoriteter) från att delta i arbete och samhället ett slöseri med resurser som man måste komma till rätta med inte bara av ekonomiska skäl utan också av sociala rättviseskäl. På samma gång beror de sociala trygghetssystemens hållbarhet på tillväxtpöjligheterna och således på hur de nationella reformstrategierna lyckas främja konkurrens och produktivitet.

I EU:s strategi för hållbar utveckling³ anges i stora drag långsiktiga mål för det europeiska samhället, samt de hot och utmaningar som man måste hantera för att nå dessa mål. Socialpolitiska frågor ingår i både målen (t.ex. för ett samhälle präglad av större sammanhållning) och utmaningarna (t.ex. klyftor mellan rika och fattiga, ett åldrande samhälle). Hållbarhetsperspektivet gör att de långsiktiga aspekterna av politiken för social trygghet och social integration har en given plats i den politiska ramen. På så vis kommer större fokus att sättas på barnfattigdom, ett fenomen som kan leda till att fattigdom och utestängning överförs från generation till generation och att Europas framtida personalresurser

³ KOM(2001) 264 och KOM(2005) 37.

minskas. Mer allmänt beskrivs i strategin behovet av att fokusera på hållbarhet i den öppna samordningsmetoden.

c) Stärka styrelseformerna och öppenheten samt uppmuntra de berörda parterna att delta i utformningen, genomförandet och övervakningen av politiken.

Ett av de viktiga politiska budskap som kommit fram genom arbetet inom den öppna samordningsmetoden är att det politiska beslutsfattandet och genomförandet av politiken ger resultat om alla aktörer och myndigheter på olika områden och nivåer arbetar tillsammans. Den öppna samordningsmetoden har i viss mån stärkt detta budskap, särskilt inom social integration. Alla medlemsstater i EU-10 har skapat nya strukturer för att involvera det civila samhället i planeringen av socialpolitiken. De nationella handlingsplanerna i EU-15 innehåller ett stort antal åtgärder för att förbättra samarbetet mellan centrala, regionala och lokala myndigheter. Det är tydligt att medlemsstaterna har lärt av varandra. Goda styrelseformer inbegriper också målet att integrera frågor som rör social integration i det politiska beslutsfattandet (bl.a. upprättandet av budget) samt bättre utvärdering och övervakning. På båda områdena har det gjorts framsteg, om än begränsade.

När det gäller pensioner är det nödvändigt att reformerna bygger på samförstånd eftersom de har effekter på lång sikt. Beslutsfattandet måste vara öppet så att medborgarna kan vara säkra på och förstå den ofta komplicerade uppgiften att planera sin pension. Genom automatiska eller regelbundna översynsmekanismer blir det lättare för medborgarna att planera. Större decentralisering av fonder och större valmöjlighet när det gäller investeringsinstrument eller pensionsålder komplicerar valet ytterligare och medborgarna måste därför kunna få information och vägledning.

Angående hälso- och sjukvårdssystemen är dessa mycket invecklade när det gäller försäkrings- och vårdgivarnas samt centrala, regionala eller lokala myndigheters roll. Vårdgivarnas samverkan kommer att bli allt viktigare för en effektiv samordning. Tydliga roller för de olika institutionerna och bra samordning mellan dem är avgörande. Kontakter mellan beslutsfattare och medborgare är lika viktiga med tanke på medborgarnas höga förväntningar på hälso- och sjukvårdssystemen och den vikt alla medlemsstater lägger vid att främja förebyggande åtgärder, en hälsosam livsstil och ett hälsosamt åldrande.

3. CENTRALA FRÅGOR FÖR DE OLIKA ARBETSOMRÅDEN INOM DEN ÖPPNA SAMORDNINGSMETODEN

3.1. Bekämpa fattigdom och utestängning: fortsatt arbete men brister vad gäller genomförandet

Genomförandet av de nationella handlingsplaner som lämnats in av länderna i EU-15 och de uppdaterade nationella handlingsplaner som lämnats in av fyra av länderna i EU-10 visar på framsteg på flera områden, men mot bakgrund av ett i bästa fall blandat ekonomiskt resultat har det inte skett någon markant förbättring av situationen. Planerna visar tydligt att det finns en klyfta mellan vad medlemsstaterna åtagit sig att göra genom gemensamma mål och de politiska ansträngningarna för att genomföra dessa, vilket man också kom fram till i den reviderade Lissabonstrategin.

I en analys av rapporterna från 2005 bekräftas de sju politiska huvudprioriteringar som lades fast i förra årets gemensamma rapport. Dessa är ökat deltagande på arbetsmarknaden, modernisering av de sociala trygghetssystemen, stödåtgärder på utbildningsområdet, utrotande av barnfattigdom samt bättre bistånd till familjer, tillgång till anständigt boende, förbättrad tillgång till tjänster av hög kvalitet samt åtgärder mot diskriminering och för bättre integrering av funktionshindrade, etniska minoriteter och invandrare. I rapporterna framhävs också att flera olika ogynnsamma omständigheter kan vara koncentrerade i vissa kommuner i städer och på landsbygden och bland vissa grupper. Medlemsstaterna måste utarbeta integrerade och samordnade svar för att lösa dessa problem och möta behoven hos grupper som är särskilt utsatta, som personer med funktionshinder, invandrare och etniska minoriteter (inklusive romerna), hemlösa, personer som suttit i fängelse, missbrukare och isolerade äldre. Det behövs både lättare tillgång till det allmänna utbudet och vid behov skräddarsydda åtgärder.

Tre utvecklingstendenser framstår tydligare. Det handlar om utmaningar kopplade till den ökande invandringen, ökade kostnader för hälso- och sjukvård och försäkringar samt behovet av omsorg till rimlig kostnad för barn, funktionshindrade och äldre mot bakgrund av både demografiska förändringar och ökat arbetskraftsdeltagande bland kvinnor.

Utmaningarna för framtiden omfattar bl.a. följande tre delar. Bättre *integrering* av de nationella handlingsplanerna med nationellt beslutsfattande och budgetprocesser och med den reviderade Lissabonprocessen, *bättre styrelseformer*, dvs. bättre mobilisering av aktörer samt samarbete mellan myndigheter på olika nivåer (nationell, regional, lokal) och tydligare ansvarsområde för genomförande, övervakning och utvärdering, samt slutligen bättre samverkan mellan de nationella handlingsplanerna för integration och *strukturfonderna*, särskilt den Europeiska socialfonden och Europeiska regionala utvecklingsfonden.

3.2. Tillräckliga och stabila pensioner: reformarbetet fortsätter

Den andra omgången av de nationella strategirapporterna om pensioner, som lämnades in i juli 2005, visar på betydande framsteg i reformarbetet⁴ sedan 2003 års gemensamma rapport. I dessa rapporter framhävs sambandet mellan de tre breda målen tillräcklighet, stabila pensioner och modernisering. För att reformstrategierna ska lyckas måste alla tre delar finnas och beaktas som en enhet.

För att säkerställa tillräckliga och stabila pensionssystem genomför medlemsstaterna en strategi på tre fronter som innebär att minska statsskulden, reformera pensionssystemet och öka sysselsättningen. Även om en del medlemsstater har som mål att minska statsskulden för att kunna få ekonomiskt utrymme att lösa problemet med pensionssystemets stabilitet, är det bara ett fåtal länder som har lyckats med detta på senare år. Medlemsstaterna strävar också efter att öka sysselsättningen och många har genomfört reformer som börjar omsättas i högre sysselsättning bland äldre. Antalet hinder för att arbeta längre har minskats och åtgärder som stimulerar äldre att förbli aktiva har stärkts, sambandet mellan avgifter och förmåner har blivit tydligare och den förväntade livslängden beaktas i större utsträckning vid beräkning av pensionen. Den senare tidens reformer tenderar att resultera i en minskning av ersättningsnivåerna vid en given ålder, vilket emellertid kan kompenseras genom ett längre arbetsliv och ökat sparande. På så sätt kan målet med tillräcklig pensionsinkomst nås, så att man undviker fattigdom bland pensionärer och behåller en rimlig inkomstnivå. En del

⁴ För en mer uttömmande diskussion om de nationella strategirapporterna 2005 hänvisas till kommissionens arbetsdokument om tillräckliga och stabila pensioner (SEK(2006) XXXX).

medlemsstater höjer den garanterade lägsta pensionen och i många länder är perioder av vård av barn eller andra anhöriga pensionsgrundande. System med tilläggs pensioner har införts, som i en del medlemsstater väntas bidra i ökad utsträckning till bibehållen levnadsstandard för pensionärer, och den relevanta lagstiftningen har stärkts. Även om de privata pensionerna väntas öka de kommande årtiondena, så kommer pensionerna att fortsätta att i huvudsak komma från det allmänna fördelningssystemet i så gott som alla medlemsstater. Farhågor om ojämlig tillgång till privata pensioner har framförts och en del medlemsstater ser över politiska lösningar, bl.a. väsentliga skattelättnader för låginkomsttagare. I samband med att privata pensionssystem blir vanligare ser medlemsstaterna till att reglera och övervaka system som främjar att de privata alternativen är prismässigt överkomliga och ger en förutsägbar avkastning.

Ett nytt inslag i senare reformer är införandet av automatiska eller halvautomatiska översynsmekanismer som säkerställer en regelbunden övervakning av faktorer som innebär en påfrestning för pensionssystemet, särskilt demografiska tendenser, och tvingar fram en debatt om möjliga politiska lösningar. Sådana mekanismer främjar pensionssystemens öppenhet och bidrar – tillsammans med information till medborgarna om deras pensionsrättigheter – till allmänhetens förtroende för dem.

3.3. Vård och omsorg: de första stegen understryker vikten av frågorna på detta område

Efter rådets beslut 2004 att utvidga den öppna samordningsmetoden till att omfatta vård och omsorg lämnade medlemsstaterna in nationella inledande politiska uttalanden våren 2005, där man angav vilka frågor man skulle arbeta med i framtiden. Rapporterna bidrog också till kommissionens förslag till gemensamma mål⁵.

Målet med att garantera tillgång är fortfarande en av de största utmaningarna. Allvarliga ojämlikheter som har att göra med problem med tillgång, geografiska hinder eller kön kvarstår, liksom skillnaderna i hur olika socioekonomiska grupper utnyttjar sjukvårdssystemen och vilka hälsoreultat de uppnår. När det gäller omsorg anses nuvarande bestämmelser vara otillräckliga och kommer att bli så i högre utsträckning med tanke på den demografiska utvecklingen. Det är emellertid bara några medlemsstater som beaktat vårdproblemet i sina sociala trygghetssystem eller utvidgat de sociala tjänsterna för att kunna hantera det. Utmaningen med att öka personalresurserna för att upprätthålla tjänsterna inom vård och omsorg, med tanke på både den ökade efterfrågan och de knappa arbetskraftsresurserna, har också framhållits. Ett gemensamt svar är betoningen på främjande av förebyggande åtgärder, hälsosam livsstil och hälsosamt åldrande. När det gäller kvaliteten på vården, kan reformerna bidra vid utvecklandet av indikatorer och fastställandet av kvalitetsnormer, praktiska riktlinjer och ackrediteringssystem. Sådana metoder kommer också att bidra till kostnadsbesparingar. Att göra patienterna delaktiga och främja valmöjligheter ses som ett sätt att skapa kvalitet. Teknik har en tydlig potential att kunna bidra till förbättrad kvalitet, men kostnadseffekterna måste övervakas.

⁵ Se memorandum från kommittén för socialt skydd, *Review of Preliminary National Policy Statements on Health Care and Long-Term Care*, 2005.

Medlemsstaternas ansträngningar för att säkerställa ekonomisk hållbarhet är särskilt inriktade på att öka effektiviteten och ändamålsenligheten. Genom reformerna understryks behovet av sammanhållning och bättre samordning mellan olika typer av vård, så att onödiga ingrepp undviks. Familjeläkaren spelar en central roll genom sin vårdande och rådgivande funktion och genom att fungera som sluss. Insatser på detta område väntas ha en positiv effekt även på tillgång och kvalitet. En hållbar politik syftar också till att öka incitamenten för vårdgivare och vårdtagare att använda resurser på ett rationellt sätt genom att främja kostnadsmedvetenheten (kostnadsfördelning) och utnyttjandet av primärvården. Mer av reglerad konkurrens väntas leda till kostnads- och kvalitetsvinster.

Driva den öppna samordningsmetoden vidare i en rationaliseringsprocess: centrala budskap

Genom ovanstående analys kan följande centrala budskap urskiljas:

- De nationella handlingsplanerna för integration måste utarbetas på ett mer strategiskt sätt så att de resulterar i åtgärder som är mer exakta, systematiska och präglade av öppenhet. Den öppna samordningsmetoden måste inrikta sig mer på fattigdom bland barn och deras familjer. Den utestängning på flera grunder som unga människor från etniska minoriteter i fattiga områden utsätts för måste också få större uppmärksamhet. I detta sammanhang bör man lyfta fram den centrala roll som utbildning spelar för att förhindra att fattigdom överförs från generation till generation.
- I de nationella strategirapporterna om pensioner framhävs sambandet mellan de tre breda målen tillräcklighet, stabilitet och modernisering samt synergieffekter och kompromisser mellan dem. För att reformstrategierna ska lyckas, särskilt med att hantera den ökade förväntade livslängden, måste alla tre delar finnas och beaktas som enhet. Reformerna bör fortsätta att inriktas på att undanröja hindren och stärka incitamenten för folk att arbeta längre, och det måste motsvaras av framsteg i hur arbetsgivare och arbetsmarknaden behandlar äldre arbetstagare. Detta kommer att bidra väsentligt till att bibehålla tillräckliga pensioner samt upprätthålla levnadsstandarden och bekämpa fattigdomen bland pensionärer. Trenden mot en minskning av ersättningsnivåerna genom pensioner bör noga övervakas, liksom utformningen av incitament för att arbeta längre, inklusive vem som kan komma i fråga för minimiförmåner för pensionärer.
- Moderniseringen av pensionssystemet måste ta bättre hänsyn till nya arbetsformer och avbrott i karriären för t.ex. vård, och se till att kvinnor kan bygga upp sina egna pensionsrättigheter. Privata pensionssystem kan komplettera de allmänna, men det måste säkerställas att de är säkra och prismässigt överkomliga. Regelbunden översyn gör det möjligt att anpassa systemen, och information om människors pensionsrättigheter bidrar till att bygga upp förtroendet.
- Med utgångspunkt i de första stegen bör framtida diskussioner om vård och omsorg inriktas på hur man kan säkerställa tillgång och minska ojämlikheterna, anpassa sig till nya behov och öka patientens valmöjlighet och delaktighet, främja kvalitet, garantera en sund finansiering av effektiva system, stärka incitamenten för vårdgivare och vårdtagare för ett rationellt användande av resurser, främja förebyggande åtgärder, aktiv livsstil och hälsosamt åldrande, och utveckla strategier för att möta framtidens personalbrist. När det gäller omsorg handlar de stora utmaningarna om uppskatta behoven i framtiden och utveckla nödvändiga mekanismer för tillhandahållande och finansiering.

- Det är viktigt att se till att den öppna samordningsmetoden samverkar effektivt med den reviderade Lissabonprocessen. Kommissionen och medlemsstaterna bör utarbeta lämpliga former för ett optimalt samspel samt indikatorer för att kunna mäta det. Det kommer bland annat handla om att bedöma i vilken utsträckning sysselsättningsmöjligheter når grupper som löper störst risk för fattigdom (t.ex. hushåll där ingen har ett arbete, långtidsarbetslösa, ensamstående föräldrar, stora familjer, utsatta ungdomar, etniska minoriteter, personer med funktionshinder) och hur reformer för att främja sysselsättning påverkar dessa grupper.
- Om man ser på det sociala trygghetssystemet som helhet måste det finnas en långsiktig och övergripande metod som fokuserar på följande tre delar: hållbarhet som en utmaning för alla områden och inte bara för pensioner och hälsa, indikatorer för att övervaka systemens effektivitet och ändamålsenlighet, politik och finansieringsmekanismer samt slutligen fördelningen av utgifter inom olika områden och balansen mellan det offentligas och den enskildes ansvar.